

Terveydenhuoltokäyntilomakkeiden täyttöohje 17.8.2015 alkaen (päivitetty 16.11.2016)

Yleistä

Sikavassa on otettu uudet terveydenhuoltokäyntilomakkeet käyttöön 1.1.2011 alkaen. Lomakkeen täyttöohjeita on tarkennettu 2014 Sikavan laatujärjestelmään liittyvien eläinlääkäreiden auditointien pohjalta. Vuonna 2015 on muutettu tallennusohjeita rekisterin muuttamisen takia. Vuonna 2016 täyttöohjeisiin on tarkennettu muun muassa lääkitysten kirjaimiseen ja lääkitysten seurantaan liittyviä ohjeita. Vuoden 2016 ohjeet ovat tässä versiossa *kursiivilla*.

Lomakkeita on kaksi erilaista, toinen on tarkoitettu porsastuotanto- ja yhdistelmätiloille (*myös porsaiden välikasvattamot*), toinen lihasikaloille mukaan lukien ensikkokasvattamot (tiineyttämöt).

Uudessa rekisterissä ei näe vanhalle lomakkeelle tehtyjen käyntien sisältöä (ennen vuotta 2011 tehdyt käynnit). Näistä käynneistä näkyy vain päivämäärä ja käynnin tehneen eläinlääkärin nimi. Jos on tarpeen saada näitä käyntejä paperiversiona, ota yhteyttä Sikavaan.

Lääkkeiden käyttö

Lääkkeiden käyttö tilalla tulee kirjata Sikavaan sekä lainsäädännön perusteella (varalle luovutuksen ehto) että Sikavan kansallisen tason ehtojen vaatimusten perusteella (1.1.2016 alkaen). Meillä on kuitenkin paljon pieniä tiloja, joissa lääkkeitä ei käytetä ollenkaan. Tieto tästä tulisi saada myös Sikavaan. *Mikäli tilalla ei ole ollut lääkkeiden käyttöä käyntiä edeltävällä ajanjaksolla, tulee eläinlääkärin tallentaa Sikavaan ajanjakso, jolloin lääkkeidenkäyttötarvetta ei ole ollut. Valitsemalla lääkekirjanpito-osiossa "Lääkitsemättömät jaksot" voit lisätä ajanjakson, jolloin lääkkeitä ei ole tilalla käytetty.* Jos tilalle ei luovuteta lääkkeitä, tulee eläinlääkärin ja tuottajan sopia siitä mielellään kirjallisesti, kuka eläinlääkärin käyttämät lääkkeet kirjaa Sikavan lääkekirjanpitoon. Jos eläinlääkärillä on käytösään ohjelma, jonka avulla pystyy tiedon tilalla suoritetusta lääkkeiden käytöstä siirtämään Sikavaan, on tämä hyvä kertoa tuottajalle. *Tuottajan on itse pidettävä kirjaa varalle luovutettujen lääkkeiden käytöstä tallentamalla ne Sikavan järjestelmään.*

Jaetut pitopaikat

Osalla tiloista on tilanteita, joissa samassa rakennuksessa on kahden tai useamman tilan omistuksessa olevia eläimiä. Tämä on ratkaistu sillä, että yksi pitopaikka on jaettu tarvittavalle määrälle tiloja. Joissakin tapauksissa on haluttu, että tilojen eläimet on merkitty eri tilojen omistukseen, toisissa taas on koko pitopaikan eläinmäärä merkitty ikään kuin yhteiseksi eri tilojen välillä. Tähän vanha Sikava ei ole "taipunut" vaan pitopaikkojen jako on ollut välillä epämääräinen. Tähän uusi Sikava tuo korjauksen, jatkossa pystymme jakamaan pitopaikan eri tavoin. Tämä tulee huomioida tilakäyntilomakkeita täytettäessä; jos eläinmäärät halutaan eritellä, täytetään tiloille omat käyntilomakkeet kun taas "yhteisomistuksessa" oleville eläimille täytetään vain yksi tilakäyntilomake ja se tallentuu kaikille tiloille.

Tallennusohje

Lomake täytetään suoraan verkkoselaimessa osoitteessa www.sikava.fi. Lomakkeen täyttöoikeus on hoitavan eläinlääkärin tunnuksilla kirjautuvilla ja heidän sijaisillaan. *Huomioitahan, että Sikavan TH-käyntilomakkeet ja terveydenhuoltosuunnitelmalomakkeet avautuvat tyhjinä nyt vain eläinlääkäreille, tuottaja ei voi enää tulostaa niitä. Tulostettavat versiot löytyvät valitun tilan tiedoista kohdasta "TH-käynnit ja -suunnitelmat" -> "TH-käynnit" ja "TH-suunnitelmat". Samasta paikasta löydät myös lomakkeiden täyttöohjeet.*

Täyttöohje porsastuotanto- ja yhdistelmäsikalat

1. Tuottajan tiedot. Kun teet käyntilomakkeen suoraan rekisteriin, tulee valitsemasi tilan tiedot automaattisesti lomakkeelle, myös kaikkien pitopaikkojen tiedot. Valitse siis ensin oikea pitopaikka, jolle lomakkeen haluat tallentaa. Kaikille pitopaikoille on tallennettava oma lomake erikseen paitsi ns. yhteisesti jaetuille pitopaikoille. Katso ohjeen lopusta kohta "Jaetut pitopaikat".

Jos täytät lomaketta käsin, muista täyttää erityisesti pitopaikkatunnus oikein, mikäli tilalla on useita pitopaikkoja. Jos eläinlääkäri käy aina käynneillä kaikki pitopaikat, voi lomakkeeseen myös kirjata "kaikki x kpl" mutta muista tässä tapauksessa kirjata tilatunnus oikein.

2. Olosuhteet. Olosuhteiden arviointi suoritetaan "aistinvaraisesti" ja eläinryhmittäin osastokohtaisesti. Mikäli osastoja on eläinryhmittäin useita (esim. useita porsitusosastoja), käytetään osastojen keskiarvoa. Jos lainsäädännön vaatimukset eivät täyty, käytetään aina arvostelua heikko. Arvostelusta voidaan myös kirjoittaa alapuolella oleville riveille selventävää tekstiä (kohta parannettavaa). Esimerkkejä, jolloin käytetään arvostelua heikko: ilmassa selkeästi ammoniakkin hajua, vähintään

kolmasosa karsinoista likaisia, sikalassa on rakenteita, jotka voivat vahingoittaa si-koja, vettä ei ole vapaasti saatavilla, eläintiheys ylittää lainsäädännön minimivaati-mukset, virikemateriaali ei ole annettu Eviran ohjeiden mukaan tai joutilaita ema-koita pidetään edelleen kääntymisen estävässä häkissä tiineysaikana (yli 4 viikkoa tiinehtymisestä). Tärkeää on myös kokeilla vesinippojen toimivuutta jokaisella osas-tolla.

3. Tilan eläinmäärät. Ota eläinmäärät aina edellisestä käyntikuukaudesta alkaen käyn-tiä edeltävään kuukauteen asti. Esimerkiksi jos tilalla on edellisen kerran käyty 27.7. ja tänään on 5.11., niin ota heinä-elo-syys-lokakuun eläinmäärät seuraavasti:
 - a) Emakot, lihasiat, karjut: ko. aikavälin korkein eläinmäärä sikarekisterin ilmoituk-sista tai WinPigin antama keskiarvo.
 - b) Syntyneet ja vieroitetut porsaas: summataan kunkin kuukauden syntyneet ja vie-roitetut porsaas

Ole tarkkana myös laskentajakson merkinnässä. Tässä tapauksessa kohtaan ”Tilan eläinmäärät aikajaksolla ____ kk” merkitään numero 3. Näistä luvuista kuolleisuus-lukujen lisäksi otetaan suoraan 6 kk välein laskettavat vastuullisen tuotannon mitta-rit ja jos aikajaksossa tai muissa luvuissa on virheitä tai puutteita, ne heijastuvat no-peasti mittareihin vääristäen tuloksia. Merkitse siis myös kuolleisuus nollassi, jos se sitä on ollut.

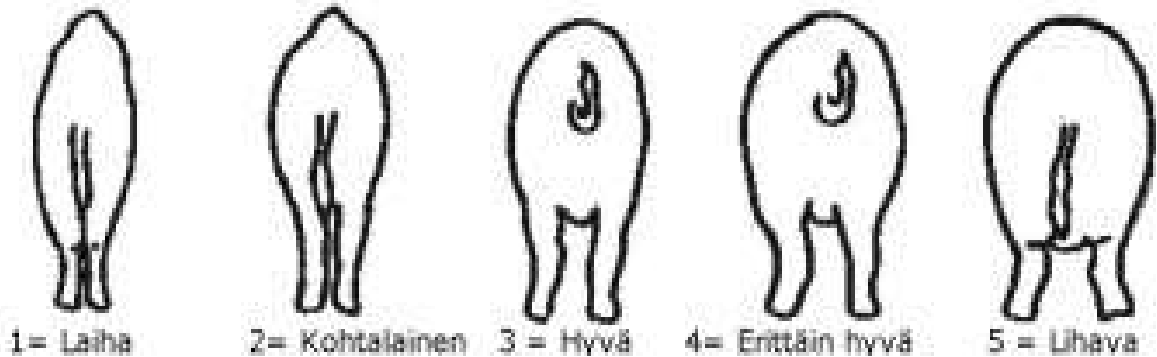
4. Kuolleisuustaulukko. Se täytetään aina samalta aikajaksolta kuin eläinmäärät. Tau-lukkoon lasketaan kuolleisuudet prosentteina aiempaan kohtaan merkityistä eläin-määrästä. Olkaa tarkkoina prosenttilaskuissa! Sikavaan tulee edelleen tallennetta-vaksi lomakkeita, joissa kuolleisuus on merkitty vain kappaleina. Kuolleena synty-neiden osuus lasketaan kaikista syntyneistä porsaista ja porsaskuolleisuus eloon jääneiden osuudesta. Taulukossa pyydetään erottelemaan kuolleet ja lopetetut, mi-käli lopetettuja ei ole erikseen tilan kirjanpidossa, merkitään ne kuolleiksi. Kotona teurastettuja eläimiä ei lasketa tähän taulukkoon. Taulukon jälkeen on jätetty tilaa kuolleisuuden ja lopetusten analysointiin.
5. Eläintaudit. Taulukossa käytetään koodausta 0= ei todettu, 1= epäily, 2= todettu. Pääsääntöisesti koodausta 2 käytetään, jos tilalta on tehty laboratoriodiagnoosi mutta sitä voidaan käyttää myös selvissä tautitapauksissa esim. sikaruusu. Luokan 1 taudit ovat kansallisesti vastustettavia tauteja, luokan 2 taudit aiheuttavat esiinty-essään rajoituksia tilan toiminnalle ja luokan 3 taudit ovat tilan toiminnan kannalta tärkeitä huomioida. **Tähän taulukkoon pyydetään tautitapauksia vain, mikäli**

niitä on esiintynyt edellisen käyntikerran jälkeen. Merkintää 1 voidaan ja suositellaankin käytettäväksi tapauksissa, joissa käytetään rokotusta (koliripuli) tai lääkitystä (Lawsonia, Brachyspira) taudin ilmenemisen ehkäisemiseksi. Sikaruusu on poikkeustapaus, jos tilalla rokotetaan eikä tautia ilmene, merkitään 0 (ei todettu) ja päinvastoin, jos tuottaja tai eläinlääkäri on todennut sikaruusulle tyypillisiä muutoksia, voidaan se merkitä todetuksi taudiksi.

6. Taulukon jälkeen on kysymys rajoittavista määräyksistä. Jos tilalla on voimassa rajoittavat määräykset, merkitään rasti ruutuun. Jos rajoittavat määräykset on asetettu tai purettu edellisen tilakäynnin jälkeen, merkitään myös asetus- tai lopetuspäivämäärät.

Kysymys Clostridium perfringens tyyppi C:n vastaisista rokotuksista koskee erityistason tiloja. Ruutuun laitetaan rasti, mikäli tilalla rokotetaan omaan käyttöön tulevia ensikoita tai emakoita. Myyntiin lähteviä ensikoita saa tilalla rokottaa (eikä siis rastia laiteta, jos vain myytäviä ensikoita rokotetaan). (Mikäli tilalla rokotetaan Clostridium perfringens tyyppi A:ta vastaan, muistakaa tarkistaa, että sama rokote ei sisällä tyyppi C:tä!)

7. Sairausten oireet. Taulukossa käytetään oireista koodausta 0= ei lainkaan oireita (0%), 1= muutama eläin, joilla oireita (1-5% eläimistä), 2= useita eläimiä, joilla oireita (6-19%) ja 3 = paljon (> 20 % eläimistä oireita). Huomaa, että oireisto on lajiteltu eläin- ja tuotosryhmittäin ja ne lasketaan yksilökohtaisesti lukuun ottamatta emojen alla olevia pahnueita, joilla 1 oireellinen eläin pahnueessa tarkoittaa koko pahnueen laskemista mukaan yhtenä. Ruudukossa oleva viiva merkitsee kohteen täyttämättä jättämistä (oireita ei esiinny ko. vaiheessa).
8. Emakoiden lapavauriot. Emakoiden lapavaurioita tarkastellaan korkeintaan 30 emakolta, jotka kaikki ovat vieroitettu alle 7 vrk aikaisemmin. Mikäli sikalassa ei ole 30 vastavieroitettua emakkoa, katsotaan kaikki emakot. Emakot arvostellaan asteikolla ei vauriota – lievä vaurio (vaurio selkeästi nähtävissä mutta iho ei ole rikki) – vakava vaurio (iho rikki). Taulukkoon laitetaan emakoiden kappalemäärä kussakin ryhmässä.
9. Emakoiden kuntoluokitus. Emakoiden kuntoluokituksen otetaan 30 tiinettä emakkoa (mikäli mahdollista eri tiineysvaiheista esim. 10 + 10 + 10) ja 10 vieroitettua emakkoa. Mikäli emakoita ei ole näissä ryhmissä tarvittavaa määrää, otetaan kaikki emakot vastaavista ryhmistä. Emakot arvostellaan perinteisen kuntoluokituksen mukaan arvosteluasteikolla 1-5 mutta taulukkoon ne luokitellaan 3 eri luokkaan; kuntoluokat 1-2, 3 ja 4-5 eri sarakkeisiin. Alla vielä kuvat eri kuntoluokkaisista emakoista.

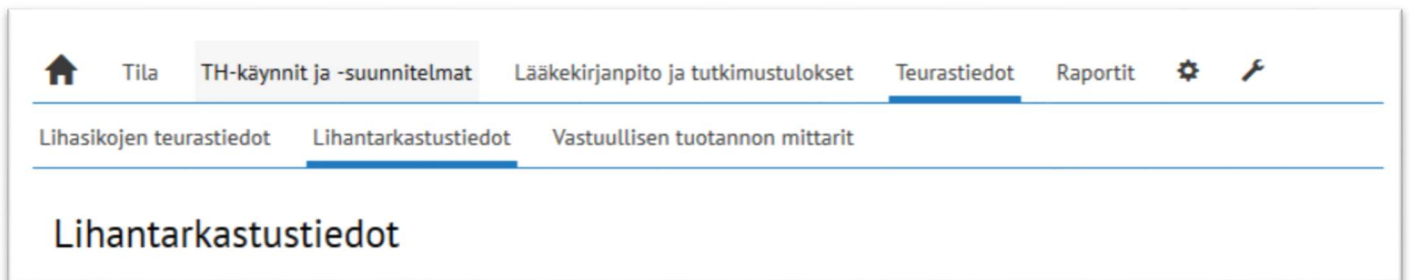
10. Lääkekirjanpito. Jos eläinlääkäri luovuttaa tilalle rokotteita tai lääkkeitä tulevia tautitapauksia varten, tarkastetaan terveydenhuoltokäynnillä Sikavassa oleva lääkekirjanpito ja jäljellä olevat lääkkeet. Lääkekirjanpidon tarkastuksen yhteydessä tarkastetaan myös käyttösuunnitelman toteutuminen (pitää olla kirjattuna terveydenhuolto-suunnitelmaan) ja tehdään tarvittaessa muutoksia siihen. Kansallisen tason vaatimuksena on lääkekirjanpidon pitäminen Sikavassa. Lääkekirjanpito voidaan tarkastaa jo ennen tilakäyntiäkin suoraan Sikavan lääkekirjanpidosta. Tarkastettuihin kohtiin merkitään rastit ja alla oleville riveille voidaan kirjoittaa lisäohjeita. *Jos tilalla ei ole ollut lääkkeidenkäyttötarvetta käyntiä edeltävällä ajanjaksolla, tulee eläinlääkäriin tallentaa Sikavaan ajanjakso, jolloin lääkkeitä ei ole käytetty.*

Jos käytät Provet-ohjelmaa, muista merkitä luovutetut lääkkeet todella luovutetuiksi lääkkeiksi (ei esim. vastaanotolla käytetyiksi), koska muuten ne siirtyvät käytettyinä lääkkeinä Sikavan lääkekirjanpitoon (jos siis siirät tietoja). Sikalan tehtävänä on kirjata varalle luovutettujen lääkkeiden käyttö Sikavaan ja se on myös lääkeluovutuksen ehto. (Lääkkeitä ei voi luovuttaa varalle tilalle, joka ei kuulu Sikavaan!) Sikavaan ei kirjata luovutettuja lääkkeitä vaan niistä pidetään oma kirjanpito, joka tarvittaessa esitetään viranomaiselle. Tuottaja voi käyttää luovutettujen lääkkeiden kirjanpitoa eläinlääkäriin kuitteja, joissa on mainittu luovutetut lääkkeet. Samat kuitit käyvät tietysti myös eläinlääkäriin omaksi kirjanpidoksi. Katso myös kohta Lääkkeiden käyttö – ohjeen lopusta.

11. Eläinsuojelu. Näissä kohdissa voidaan puuttua eläinsuojelun näkökohtiin lopetettavien tai hoitamatta jääneiden eläinten osalta. Mikäli tilalle on tehty eläinsuojelutar kastus viranomaisen toimesta, ilmoitetaan tähän päivämäärä, jolloin käynti on tehty. Yksityisten eläinlääkärien on hyvä huomioida ilmoitusvelvollisuus eläinsuojelun epäkohdista eläinsuojeluviranomaiselle, jos tilalla sellaisia ilmenee. Mikäli tila tarvit-

see neuvontaa eläinsuojeluasioissa, voidaan asiasta kirjoittaa lisätietoja yhteenvetoon lomakkeen loppuun. On hyvä huomioida, että kansallisen tason tilan on noudatettava eläinsuojelulakia. Jos tässä on rikkeitä (esimerkiksi joutilaiden emakoiden häkkikielto), tulee ne ehdottomasti kirjata yhteenveto-osioon tiedoksi luokitusta varten.

12. Lihantarkastusraportti. Lihantarkastusraportit löytyvät uudesta Sikavasta otsikon Teurastiedot alta. Lihantarkastusraportti antaa lisätietoa sikalan tautitilanteesta ja senkin voi tarvittaessa tulostaa Sikavan sivuilta ennen tilakäyntiä, uudessa Sikavassa on tulosteita parannettu, ne löytyvät pdf-merkin alta. Teurastamoiden omilta raporteilta saa yksilöidympää tietoa eläinkohtaisesti ja mahdollisesti myös kasvatus-tietoja (osalla teurastamoista) eivätkä kaikki pienet teurastamot toimita lihantarkastustietoja Sikavaan, jolloin tietoja ei tietysti Sikavassa ole.

The screenshot shows a navigation menu with the following items: Tila, TH-käynnit ja -suunnitelmat, Lääkekirjanpito ja tutkimustulokset, Teurastiedot (highlighted), and Raportit. Below the menu, there are three sub-sections: Lihasikojen teurastiedot, Lihantarkastustiedot (highlighted), and Vastuullisen tuotannon mittarit. The main heading of the page is 'Lihantarkastustiedot'.

Lihasikojen teurastiedot raporttia katsottaessa on huomioitava, että se käsittelee tietoja teuraserittäin, ei yksilöittäin.

Vastuullisen tuotannon mittareiden sivun avautumista on nopeutettu. Näkyvissä on nyt avautuessa vain osa taulukoista mutta vanhoja arvoja pystyy hakemaan sivun yläosan hakutoiminnolla.

13. Yhteenveto. Lomakkeen loppuun on varattu tilaa kirjoittamiseen ja viesteille Sikavaan. Huomasithan kohdan Lääkkeiden käyttö ohjeen alkuosassa?

Täyttöohje lihasikalat

Lihasikalan lomake eroaa porsastuotantolomakkeesta vain muutamien osin. Lue myös yllä oleva emakkosikalalomakkeen täyttöohje.

Lihasikalan lomaketta käytetään lihasikaloiden lisäksi ensikkotiineyttämöissä, yhdistelmätilalla ei tarvitse täyttää lihasikalalomaketta erikseen vaan pelkkä porsastuotantolomake riittää. Lihasikalomakkeelta puuttuvat emakoiden kuntoluokitus ja lapavauriot mutta lisänä on lihasikalan rokotus- ja loishäätökäytännöt, jotka saattavat olla eräkohtaisia. Alla erityisesti lihasikaloita koskevia ohjeita, muut kohdat löytyvät emakkosikalan täyttöohjeesta.

1. Rokotukset / loishäädöt. Osa lihasikaloista käyttää rokotuksia ja loislääkkeitä säännöllisesti, osa vain tarvittaessa. Näistä tehdään joko erä- tai osastokohtainen merkintä taulukkoon. Tiineyttämöissä säännöllisesti käytettävät rokotteet (esim. sirko- tai parvorokote) laitetaan toistaiseksi kohtaan muu rokote.